

MEVZUAT - KANUNLAR

TÜRKİYE CUMHURİYETİ EMEKLİ SANDIĞI KANUNU

Kanun Numarası : 5434

Kabul Tarihi : 8/6/1949

Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 17/6/1949 Sayı : 7235

Emekli Aylığı Bağlanacak Haller

Madde 39 – Emekli aylığı aşağıdaki hallerde bağlanır:

.....

j) (Ek: 13/11/1981-2559/3 md.; Değişik:21/4/2005 – 5335/3 md.)

Göreve girişlerinde, Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe uygun olarak alınmış ve raporda sakatlık oranı en az % 40 olanlardan fiili hizmeti 15 yıl olanların istekleri üzerine,

Malullük

Madde 44 – Her ne sebep ve suretle olursa olsun vücutlarında hasil olan arızalar veya dıçar oldukları tedavisi imkansız hastalıklar yüzünden vazifelerini yapamayacak duruma giren iştirakçilere (malul) denir ve haklarında bu kanunun malullüğe ait hükümleri uygulanır.

(Değişik: 28/6/2001 - 4699/25 md.) Şu kadar ki, bunlar yazı ile istedikleri takdirde haklarında bu Kanun hükümleri uygulanmaksızın malullüklerinin mani olmadığı başka vazife veya sınıflara nakil suretiyle tayinleri yapılmak üzere istifa etmiş sayılırlar. Bunların, istifa etmiş sayıldıktan sonra dahi, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasını istemek hakları mahfuzdur. Ancak, kurumlarında başka vazife ve sınıflara nakli mümkün olanlardan özel kanunlarına göre yükümlülük süresine tabi olanlar, bu yükümlülüklerini tamamlamadıkça veya maluliyetlerinin yeni vazifelerine de mani olduğuna dair 50 nci madde uyarınca yeniden rapor almadıkça bu haklarını kullanamazlar.

(Değişik üçüncü fıkra: 21/4/2005 – 5335/3 md.) İştirakçilerden; talim, manevra, seferberlik veya harp dolayısıyla vazifeleri ile ilgileri kesilmeksizin silah altına alındıkları dönemde malûl olup, bu malûllükleri asıl vazifelerini yapmaya mani olmayanlar ile Sandığa tâbi göreve atandıkları tarihten önce malûl sayılmayı gerektiren hastalık veya sakatlığı olduğu belirlenenler hakkında, bu hastalık veya sakatlıkları sebebiyle bu Kanunun malûllüğe ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Madde 45 – 44 üncü maddede yazılı malullük;

a) İştirakçilerin vazifelerini yaptıkları sırada vazifelerinden doğmuş olursa;

b) Vazifeleri dışında kurumların verdiği her hangi bir kuruma ait başka işleri yaparken, bu işlerden

c) Kurumların menfaatini korumak maksadiyle bir iş yaparken o işten doğmuş olursa (Maksadın ilgili kurumlarca kabul edilmesi şartıyla);

ç) Fabrika, atelye ve benzeri işyerlerinde, işe başlamadan evvel iş sırasında veya işi bitirdikten sonra, o işyerinde husule gelen ve yine o işyerinin mahiyetinden veya çalışma konusundan ileri gelen kazadan doğmuş olursa;

Buna (Vazife malullüğü) ve bunlara uğrayanlara da (Vazife malulü) denir.

Madde 46 – 44 üncü maddede yazılı malullük 45 inci maddede gösterilenler dışında kalan sebep ve hallerden doğmuş olursa (Adi malullük) ve bunlara uğrayanlara da (Adi malul) denir.

Madde 47 – Vazifelerini yapamayacak derecede hastalığa uğrayanlardan hastalıkları kanunlarında tayin edilen müddetlerden fazla devam edenler, hastalıklarının mahiyetlerine ve doğuş sebeplerine göre (Adi malul) veya (Vazife malulü) sayılırlar.

.....

Kanunlarında yazılı müddetlerden evvel geçen hastalıkların en çok bir yıl içinde nüksetmeleri halinde yukarki hükümler eski ve yeni hastalık müddetleri toplamına göre uygulanır.

Tedavisi imkânsız olduğu raporla belirtilen hastalıklara uğrayanlar hastalıklarının mahiyet ve doğuş sebeplerine göre yukarki müddetlerin bitmesi beklenmeksizin rapor tarihinden itibaren (Adi malul) veya (Vazife malulü) sayılırlar.

Madde 48 – Vazife malullükleri:

- a) Keyif verici içki ve her çeşit maddeler kullanmaktan;
- b) Kanun,tüzük ve emir dışında hareket etmiş olmaktan;
- c) Yasak fiilleri yapmaktan;
- ç) İntihara teşebbüsten;
- d) Her ne suretle olursa olsun kendisine veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar yapmak maksadından; doğmuş olursa bunlara uğrayanlar hakkında (Adi malullük) hükümleri uygulanır.

Madde 49 – Vazife malullükleri, doğdukları tarihlerden itibaren en çok bir yıl içinde, iştirakçiler veya bunların ana, baba, karı, koca, çocuk, kardeş veya kurumları tarafından yazı ile Sandığa bildirilir. Bildirilmediği takdirde bu malullüklere uğrayanlar hakkında (Adi malullük) hükümleri uygulanır.

Erler için bu müddet bir buçuk yıldır.

Bu müddetler hastalıklarının sebep ve mahiyetleri dolayısıyla haklarında (Vazife malullüğü) hükümleri uygulanacaklar için 47 nci maddede sözü geçen müddetlerin sonundan, hastalıklarının tedavisi imkansız olduğu anlaşılanlar için buna ait olarak verilen raporlarında yazılı tarihlerden,esirlik ve gaiplik hallerinde ise bu hallerin sona erdiği tarihlerden başlar.

Haklarında adi malullük muameleleri uygulananlar bu tarihten itibaren bir yıl içinde malullüklerinin vazife malullüğü olduğunu yazı ile Sandığa bildirerek muamelenin düzeltilmesini isteyebilir.

(Ek: 1/4/1998 - 4354/1 md.) Yukarıdaki süreleri geçirenlerden, T.C. Emekli Sandığına yazı ile başvurulara, vazife malullüklerini belgelemeleri ve müstahak olmaları şartıyla müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren vazife malullüğü aylığı bağlanır. Bunlara geçmiş süreler için aylık, aylık farkı ve emekli ikramiyesi veya farkı ödenmez.

Madde 50 – (Değişik: 3/3/1954 - 6311/11 md.)

İştirakçilerin her çeşit malullükleri ve ihtisasa taallük eden hastalıklar kuruluşu tam olan hastanelerin sıhhi heyetlerinin raporu ile belirtilir. Şu kadar ki, bu hastanelerin bulunmadığı yerlerde bu raporlar en az üç hekimi bulunan mahalli hastaneler tarafından da verilebilir.

Bu kabil hastaneler de bulunmazsa iştirakçilerin her çeşit malullükleri birisi malullüğün taallük ettiği ihtisası haiz olmak üzere en az üç hekim tarafından birlikte verilecek raporlarla tespit edilir.Bu hekimlerin ikisinin 12 nci maddenin 1 işaretli fıkrasında yazılı kurumların hekimleri olmaları ve bunlardan birisinin varsa iştirakçinin (54 ve 61 inci maddelerde yazılı olanlar hariç) bağlı bulunduğu kurumun hekimi olması şarttır. Bu hekimleri iştirakçinin bağlı olduğu kurumlar gösterir.

Hastanın bulunduğu yerde yukarıdaki fıkralarda yazılı hastane veya aynı şartları haiz hekimler bulunmaz ve hastanın da en yakın kuruluşu tam olan hastanenin bulunduğu yere gidecek durumda olmadığı idari tahkikatla anlaşılırsa bu takdirde 12 nci maddenin I işaretli fıkrasında yazılı kurumların hekimi tarafından verilen rapor nazara alınır. Ancak, Sandık, mahallinde hastayı muayene ettirmek ve neticesine göre muamele yapmak hakkını muhafaza eder. Vazife malullüklerinin harb veya iç tedip hareketlerinden doğması halinde bunların doğuşlarına sebep olan hadiselerden sonra iştirakçilerin gönderildikleri askeri hastanelerin raporlarıyla tespit edilir.

Madde 51 – Vazife malullüklerinin vazifeden doğmuş olduklarının raporla anlaşılabilmesi halinde bunların 45 inci maddedeki sebep ve şartlar altında doğduğu ve 48 inci maddedeki hallerin de bulunmadığı tüzükte gösterilecek usul ve belgelere göre belirtilir.

Madde 52 – Vazife malullükleri (6) derecedir. Bu malullüklerin nevileriyle dereceleri tüzükle belirtilir.

Tüzükte gösterilenler dışında görülecek malullüklerin hangi dereceye girecekleri sağlık kurulunca tayin olunur.

Adi Malullük Aylığı

Madde 53 – Adi malullük aylığı, fiili hizmet müddetleri en az 10 yılı tamamlamış bulunan iştirakçilerin fiili ve itibari hizmet müddetleri toplamına göre ve malullük dolayısıyla vazifeden ayrıldıkları tarihteki keseneğe esas aylık veya ücretleri ve 15 inci maddenin (g) fıkrasında yazılı olanların tam aylık veya ücretleri tutarları üzerinden aşağıda gösterilen nispetlerde bağlanır

Fiili ve itibari hizmet müddetleri toplamındaki ay kesirleri tam ay sayılır. Yıl kesirlerinin her ayı için adi malullük aylığı bağlanmasında esas tutulan vazife aylık veya ücreti tutarlarının % 1 inin 12 de biri adi malullük aylığına ayrıca eklenir.

Bağlanan aylıkların elli kuruştan aşağı kesirleri elli kuruşa elli kuruş ve daha fazla kesirleri liraya çıkarılır.

(Ek fıkralar: 22/6/1956 - 6741/1 md.)

Asgari beş sene emekliliğe esas bir hizmette bulunmak şartıyla tedavisi gayrimümkün bir maluliyete duçar olup herhangi bir şekilde kazanç ve başkasının yardımı olmaksızın idamei hayat imkanı kalmayan adi malullere; Mezkûr kanununun 48 inci maddesinde yazılı hususlar nazarı dikkate alınmak suretiyle 15 sene fiili hizmeti bulunan maluller gibi maaş tahsis olunur.

Ancak, bu maaşlar dul ve yetimlere intikal etmez.

Madde 54 – 88 inci madde gereğince emekli kesenekleri geri verilmemiş olanlardan (61) yaşını doldurmadan evvel adi malul durumuna girenlere 53 üncü madde esaslarına göre adi malullük aylığı bağlanır.

Vazife Malullüğü Aylığı

Madde 55 – Vazife malullüğü aylığı, vazife malullerinden fiili ve itibari hizmet müddetleri toplamı:

a) (30) yıla kadar olanlara (30) yıl üzerinden;

b) (30) yıl ve daha yukarı olanlara fiili ve itibari hizmet müddetleri toplamı üzerinden;

53 üncü maddeye göre hesaplanacak adi malullük aylıklarına malullük derecelerine göre aşağıda yazılı nispetlerde ayrıca zam yapılmak suretiyle bağlanır:

malullük derecesi	Zam nispeti
1	% 60

2	% 50
3	% 40
4	% 30
5	% 20
6	% 15

Vazife malullüğü aylıkları, buna esas tutulan vazife aylık veya ücretleri tutarlarının % 90 ını geçemez .(1)

(1) 23/9/1983 tarihli ve 2898 sayılı Kanunla değişik 41 inci madde ile vazife malullüğü aylıkları hakkında tahdit uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

(Ek: 3/3/1954 - 6311/12 md.) Bağlanan aylıkların 50 kuruştan aşağı kesirleri 50 kuruşa, 50 kuruş ve daha fazla kesirleri liraya çıkarılır. Şu kadar ki 53 üncü maddeye göre hesaplanacak kesir o madde gereğince ayrıca nazara alınmaz.

Harp Malullüğü

Madde 65 – Harb malullerine aşağıda yazılı yardımlar yapılır:

a) Eksilen vücut organları, son usullere göre yapılması mümkün sunileriyle tamamlattırılır ve gerekirse tamir ettirilir veya yenisi yaptırılır.

b) Yurt içinde tedavileri mümkün olmadığı sağlık kurulunca tasdik olunacak raporla anlaşılanlar, yurt dışında parasız tedavi ettirilir.

c) Kurumlarla yabancı ortaklıkların işlettikleri tarifeli her çeşit vasıtalarla yapacakları yolculuklarında askerlik şubelerinden tasdikli ve fotoğraflı hüviyet cüzdanına istinaden muvazzaf ordu mensupları gibi ücret alınır ve bilet ve yer temininde tercih edilirler.

ç) Yaşamak için gerekli hareketleri kendi kendine yapmaktan aciz oldukları sağlık kurulunca tasdikli raporla anlaşılacak ve kimsesizlikleri 108 inci maddeye göre belirtilecek olanlar Sandıkça, kurulacak (Harp malulleri Yurdu) nda parasız barındırılır ve tedavileri yaptırılır. Yedirilmeleri için harcanacak paralar, bunların aylık ve harb malullüğü zamlarından kesilir.

d) Çocuklarından biri okulunu bitirmiş veya bütünlemeye kalmaksızın bulunduğu sınıfa yükselmiş bulunmak şartıyla ve her yıl adedi yüzü geçmemek üzere Devlete ait yatılı orta öğrenim okul ve müesseselerinde parasız okutturulur.

Savaşta ölenlerin çocukları da nazara alınır.

(Değişik: 7/5/1986 - 3284/9 md.) Şu kadar ki, talip olanlar (100)'ü geçtiği takdirde Sandık Yönetim Kurulunca bu sayı yıllık bütçe imkanlarına göre artırılabilir.

e) **(Değişik: 7/5/1986 - 3284/9 md.)** Ayakta veya meskende tedavileri halinde kullanılacak ilaç ve sağlık malzemesi hakkında, bu Kanuna 1425 sayılı Kanunla eklenen değişik Geçici 7 nci madde hükümleri uygulanır.

f) (ç) fıkrası dışında kalanlar, müracaat edecekleri genel ve katma bütçeli dairelerle belediyelerin hastanelerinde parasız muayene ve tedavi edilirler.

Madde 72 – (Değişik: 7/5/1986 - 3284/10 md.)

Ölen iştirakçilerin, iştirakçi bulunmayan dul ve muhtaç anaları ile iştirakçi olmayan ve ölüm tarihinde muhtaç ve (65) yaşını doldurmuş bulunan babalarına Sandığa müracaat tarihini takip eden aybaşıdan itibaren

aylık bağlanır. Muhtaç babalardan çalışarak geçimini sağlayamayacak derecede malul olanlar için yaş kaydı aranmaz.

Muhtaç olması sebebiyle aylık bağlanan babanın ölümünde aylığı, muhtaç olması şartı ile Sandığa müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren öz anaya bağlanır.

Şu kadar ki, ölüm tarihinde; evli bulunmaları dolayısıyla aylık bağlanmamış ve sonradan dul kalmış veya boşanmış muhtaç analar ile (65) yaşını doldurmamış malul ve muhtaç bulunmayan babaların, (65) yaşını doldurmaları veya malul duruma girmeleri halinde, muhtaç bulunmaları şartı ile (65) yaşını doldurmuş olmakla beraber muhtaç olmadıklarından dolayı aylık bağlanmamış bulunanların sonradan muhtaç duruma girmeleri halinde, Sandığa müracaatlarını takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

(Değişik:1/4/1998 - 4354/2 Md.) Bu Kanununun 64 üncü maddesinin (a, b, c, ç, d ve e) fıkralarında açıklanan durumlardan dolayı veya 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Kanun ile bu Kanuna ek 18/12/1981 tarihli ve 2566 sayılı Kanun kapsamında mütalaa edilen görevler nedeniyle hayatlarını kaybetmiş bulunan iştirakçilerle bunlardan aylık almakta iken ölenlerin, baba veya analarına, ölüm tarihini takip eden aybaşından geçerli olarak aylık bağlanır. Babaya bağlanan aylık, dul ve yetimlerin bulunması hali de dahil, ana ve babaya eşit olarak paylaştırılarak ödenir. Dul ve yetimlerle beraber baba veya anaya aylık bağlanması halinde, eş ve çocukların aylıkları baba veya ananın bulunmadığı durumlarda bağlanacak aylıktan az olamaz. 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Kanun ile bu Kanuna ek 18/12/1981 tarihli ve 2566 sayılı Kanun kapsamında mütalaa edilen görevler nedeniyle bağlanan aylıklar Bakanlar Kurulu Kararıyla iki katına kadar çıkartılabilir. Ödenecek aylığın Bakanlar Kurulunca artırılması halinde, bağlanan aylıkta meydana gelecek farklar ile dul ve yetimlerle beraber aylık bağlanması halinde, baba veya anaya bağlanan aylıklar da sosyal güvenlik kurumlarınca Hazineден tahsil edilir.

Geçici Madde 139 – (8/7/1971 - 1425/7 md. ile gelen Geçici 7 nci madde hükmüdür.)

(Değişik birinci fıkra: 25/6/2003-4905/4 md.) Aşağıda sayılanlar, Kanunla düzenlenecek genel sağlık sigortası kapsamına alınacakları tarihe kadar, hastalanmaları halinde resmî veya özel sağlık kurum veya kuruluşlarında yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslara göre muayene ve tedavi ettirilirlir.

a) **(Değişik: 21/3/2006-5473/8 md.)** Emekli, adî malûllük veya vazife malûllüğü aylığı bağlanmış olanlar ile emekli aylığı almakta iken özelleştirme kapsam ve programına alınan kuruluşlarda görev almaları nedeniyle 21/4/2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanununun 30 uncu maddesi gereğince emekli aylıkları kesilenler,

.....

(Ek fıkra: 29/7/1998 - 4375/3 md.) Yukarıdaki (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilenlerden; Sağlık Bakanlığı (Türk Silahlı Kuvvetlerinden emekli personel ile dul ve yetimleri için Milli Savunma Bakanlığı) tarafından yetkili kılınan tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenen ve Sağlık Bakanlığınca (Türk Silahlı Kuvvetlerinden emekli personel ile dul ve yetimleri için Milli Savunma Bakanlığınca) onaylanan raporlara göre yurtiçinde tedavilerinin mümkün olmadığı anlaşılanlar, yurtdışında tedavi ettirilirlir. Bunların harcırah ve tedavi giderleri T.C. Emekli Sandığı tarafından ödenir. Tedavi müddeti iki yılı geçemez. Bu müddet içinde acil haller hariç olmak üzere raporda gösterilen hastalıktan başka yapılan tedavi giderleri ödenmez ve bu tedavi için müddet uzatılamaz. Tedavi süresi altı ayı geçtiği takdirde ilgili yabancı sağlık kurumundan alınan ve tedavinin devamı zaruretinin gösteren rapor, sağlık ataşeliği veya misyon şefliğince T.C. Emekli Sandığına ve ilgisine göre Sağlık Bakanlığı veya Milli Savunma Bakanlığınca gönderilir. Bu işlem her altı ayda bir tekrarlanır.

Muayene ve tedavi ilgililerin :

A) Hekime muayene ettirilmesi, hekimin göstereceği lüzum üzerine; teşhis için gereken klinik ve laboratuvar muayenelerinin yaptırılması,

B) Gerekirse sağlık müessesesine yatırılması,

C) Tedavi süresince gerekli ilaç ve iyileştirme vasıtalarının sağlanması.

Hallerini kapsar.

(Ek fıkra: 25/8/1999 - 4447/25 md.) Kullanılması resmi sağlık kurulu raporu ile gerekli görülen protez, ortez ve tıbbi araç ve gereç bedellerinin %10'u hak sahipleri tarafından ödenir. Ancak ödenecek miktar bu Kanunun ek 19 uncu maddesindeki aylıklardan fazla olamaz (bu Kanunun 64 üncü maddesinin ve 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre aylık bağlananlar hakkında bu hüküm uygulanmaz.)

(Değişik: 30/12/1982 - 2771/7 md.) Muayene ve tedavi masrafları Sandık tarafından karşılanmakla birlikte ayakta veya meskende tedavi halinde kullanılacak ilaç bedellerinin % 10'u birinci fıkrada sayılan aylık sahipleri tarafından ödenir. Ancak, resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenen ve tüberküloz, kanser, kronik böbrek, akıl hastalıkları, organ nakli ve benzeri uzun süreli tedaviye ihtiyaç gösteren hastalıkların ayakta veya meskende tedavileri sırasında kullanılmasına lüzum gösterilen ilaçlardan, hayati önemi haiz oldukları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit edilecek olanların bedellerinin tamamı Sandık tarafından ödenir.

.....

(Ek fıkra: 8/5/1991 - 3715/3 md.; değişik: 25/8/1999 - 4447/25 md.)

Özel kanunları gereğince sağlık yardımından faydalananlar ile Sandıktan emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı alanların diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi görevlerde çalışan veya bu kuruluşlardan aylık alan eşleri ve Sandıktan dul aylığı alanlardan diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi görevde çalışan veya bu kuruluşlardan yaşlılık veya malullük aylığı alanlar bu madde hükmünden yararlanamazlar. İsteğe bağlı sağlık sigortasından yararlananlar hakkında bu hüküm uygulanmaz.

(Ek fıkra: 8/5/1991 – 3715/3 md.) Bu madde uyarınca yapılacak sağlık yardımları dolayısıyla muhafazası lüzumlu görülen evrak-ı müsbitenin muhafaza süresi 5 yıldır. Sandıkça saklanmasına gerek görülmeyen evrakların imhası hususu bir yönetmelikle düzenlenir.

(Ek fıkra : 30/5/1997 – KHK – 572/22 md.) Bu madde gereğince sağlanacak iyileştirme vasıtalarından, topluma uyumu kolaylaştıracak her türlü ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçlerin standartlara uygunluğu sağlanır.

Ek Geçici Madde 22 – (22/9/1983/-2889/1 md. ile gelen Ek Geçici madde hükmüdür.)

Sakat olup sakatlarla ilgili mevzuattan yararlanmaksızın ve 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 25 inci maddesine göre tescili yapılmaksızın T.C. Emekli Sandığına tabi görevlere giren ve bedensel ve zihinsel yeteneklerindeki eksiklik nedeniyle çalışma güçlerini en az % 40 oranında yitirdiği sağlık kurulu raporu ile belgelenen ve 15 yıl ve daha fazla fiili hizmeti olanlar da 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 39 uncu maddesine, 13/11/1981 tarih ve 2559 sayılı Kanunla eklenen (j) fıkrası hükmünden yararlanırlar.